

Noor Asharaf

Assistant Professor (Guest Faculty)

Dept. of Persian, MMHAPU, PATNA

Email: ashrafjnu@gmail.com

E-Content

Sem-1, Paper code: 102

Persian (M A)

Topic: Tahir ibn Muhammad

طاهر بن محمد صفاری (۲۸۷ تا ۲۹۶ قمری / ۹۰۰ تا ۹۰۹ میلادی) سومین امیر سلسله صفاری بود. طاهر پسر محمد بن عمرو و نوه عمرویث بود که پس از درگذشت پدرش، در ۲۷۴ق، همراه برادرش یعقوب، تحت حمایت پدر بزرگ خود قرار گرفت. طاهر بن محمد صفاری، از کارگزاران خلفای عباسی در سیستان، کرمان و فارس بود. طاهر بن محمد بن عمرو بن لیث صفاری در ایام خلافت مکتفی بالله عباسی فرماندار سیستان، کرمان و فارس بود. مکتفی در سال ۲۹۰ق او را پس از کشته شدن جدش عمرو بن لیث بدان سمت گماشته بود، اما او نتوانست به وظایف خود عمل کند و به شکار و کامرانی پرداخت.

لذا در ایام خلافت مقتدر، گروهی از معتمدان طاهر بر او شوریدند و او در سال ۲۹۷ق به بغداد برده شد. در آنجا خلیفه مقتدر او را برکنار و زندانی کرد. سپس او را آزاد کرد و در سال ۳۱۰ق به او خلعت داد. طاهر همچنان در بغداد ماند تا درگذشت.

پس از اسارت عمرویث به دست امیر اسماعیل سامانی، این دو از میدان گریختند. سپس بزرگان دولت صفاری آنها را به امارت برداشتند و در محرم ۲۸۷ق خطبه به نام آنها خواندند. تلاش او برای تصرف فارس و خوزستان با مقاومت سپاه معتضد، خلیفه عباسی، روبه رو شد. خلیفه با ارسال منشور

امارت سیستان برای امیراسماعیل سامانی، او را به جنگ با طاهر تحریک کرد و طاهر ناچار به عقب‌نشینی شد. با مرگ خلیفه، طاهر، یعقوب را به نیابت خود گماشت و با شتاب فارس را تصرف و در ۲۹۱ق، با خلیفه جدید، مکتفی، صلح کرد و امارت فارس را به اقطاع گرفت. از آن پس، به دلیل خوش‌گذرانی و غفلت طاهر و یعقوب در امور ملک‌داری زمینه ضعف شدید قدرت صفاریان فراهم شد. سرانجام با شورش فارس و پیشروی لیث بن علی و تطمیع سران سپاه صفاری عملاً قدرت از طاهر منتزع شد. او را همراه یعقوب دستگیر و روانه بغداد کردند. آن‌ها تا سالیان بعد نیز در بغداد ماندند و ظاهراً در همان‌جا درگذشتند..

از رندگانی وی اطلاعاتی در دسترس نیست اما در اواخر زندگانی وی، احمد قولی از مردم بست، پس از غسان علیه حاکم وقت سیستان به پا خواست، ولی زمانی که به قدرت رسید با مردم به ظلم رفتار کرد پس از مدتی صالح بن نصر مطوعی به خونخواهی برادر قیام کرد و مردم بست و سیستان گرد او جمع شدند و در سال ۲۳۷ هـ.ق با او بیعت کردند زمانی که عمار خارجی در کیش قیام کرده بود، صالح به کمک کثیربن رقاد و یعقوب لیث صفاری و درهم بن نصر سپاهی جمع‌آوری کرد و سپاهیان ابراهیم بن حسن و نیز خوارج را شکست داد پس از پیروزی صالح دستور داد اموال ابراهیم و نزدیکانش را غارت کنند و به بست بفرستند یعقوب و عیاران از این واقعه ناخشنود شدند و سر به مخالفت کشیدند مردم بست جانب صالح را گرفتند و مردم سیستان از یعقوب حمایت کردند جنگی میان آنها در گرفت که در این جنگ یعقوب لیث صفاری پیروز شد اما طاهر بن لیث برادرش در این جنگ کشته شد.